

Oliko elämäni elämisen arvoista?

Emma Goldman

1934

Sisältö

I	3
II	5
III	7

I

On kiistanalainen kysymys, missä määrin henkilökohtaisessa filosofiassa on kyse temperamentista ja missä määrin se on seurausta kokemuksista. Luonnollisestikin me teemme johtopäätelmiä kokemustemme valossa, soveltamalla prosessia, jota me kutsumme tosiasioiden järjeilemiseksi – tosiasioiden, joita olemme havainnoineet elämämme tapahtumissa. Lapsi on altis mielikuvi- tukselle. Samaan aikaan, kun hän tulee tietoiseksi ympäristöstään, hän näkee elämän joiltain osin todellisemmin kuin hänen vanhempansa. Tavat ja ennakkoluulot, jotka muodostavat suurimman osan siitä, mitä pidetään ajatteluna, eivät ole vielä iskostuneet häneen. Jokainen lapsi reagoi ympäristöönsä eri tavoin. Joistakin tulee kapinallisia; he kieltäytyvät tulemasta yhteisten taikauskosten sokaisemiksi. Jokaikinen heitä tai muita kohdannut epäoikeudenmukaisuus raivostuttaa heitä. He kasvavat aina vain herkemiksi havaitsemaan ympärillään olevaa kärsimystä ja niitä rajoituksia, jotka auktoriteetti asettaa heidän tielleen. Toisista tulee kumileimasimia, jotka noudattavat kaikkia heille asetettuja konventioita ja kieltoja.

Selvästikin minä kuulun ensimmäiseen kategoriaan. Aina varhaisimmista Venäjän aikaisista nuoruusmuistoistani lähtien olen kapinoinut oikeaoppisuuden kaikkia muotoja vastaan. En ikinä sietänyt sitä ankaruutta, jolla vanhempani kohtelivat meitä tai palvelijoita. Olin järkyttynyt siitä julmuudesta, jota viranomaiset kohdistivat lähiseutumme maatyöläisiin. Itkin katkeria kyyneliä, kun nuoret miehet otettiin sotaväkeen ja revittiin siten mailtaan ja majoiltaan. Olin vihainen palvelijoidemme kohtelusta; heidän tekivät raskaimman työn ja silti heidän täytyi sietää ränsistyneitä yöpaikkoja ja aterioidemme tähteitä. Närkästyin huomattessani, että juutalaista ja ei-juutalaista alkuperää olevien nuorten välinen rakkaus katsottiin rikoksista pahimmaksi ja aviottoman lapsen syntyminen kaikkein pahimmanlaatuisiksi moraalittomuudeksi.

Saapuessani Yhdysvaltoihin minulla oli aivan samat toiveet kuin useimmilla eurooppalaisilla maahanmuuttajilla ja sama pettymys, vaikkakin jälkimmäinen vaikutti minuun vihloivammin ja syvemmin. Rahaton ja yhteyksiä vailla oleva maahanmuuttaja ei voi tuudittautua siihen miellyttävään harhakuvitelmaan, että Yhdysvallat on hyvän tahtoinen setä, joka ottaa sisarenlapsensa hellään ja puolueettomaan huomaansa. Opin pian, että tasavallassa on lukemattomia tapoja, joilla vahvat, viekkaat ja rikkaat voivat saada valtaa ja pitää sen itsellään. Näin niin monien työskentelevän pientä palkkaa vastaan, joka piti heidät alituisen puutteen rajamailla, harvojen tehdes- sä valtavia voittoja. Näin oikeusistuimia, lainsäädäntösaleja, lehdistöä ja kouluja – itse asiassa kaikkia kasvatuksen ja suojelun menettelytapoja – käytettävän tehokkaasti turvaamaan vähem- mistöä samalla, kun massoilta evättiin kaikki oikeudet. Havaitsin, että poliitikot tiesivät, kuinka hämärretään kaikki kysymykset, kuinka kontrolloidaan yleistä mielipidettä ja manipuloidaan vaaleja heidän omaksi edukseen sekä heidän taloudellisten ja teollisten liittolaistensa hyväksi. Tällaisen kuvan sain demokratiasta hyvin pian saavuttuani Yhdysvaltoihin. Noista ajoista harva asia on muuttunut pohjimmiltaan miksikään.

Tämä tilanne, joka perustui arkiseen kokemukseen, selvisi minulle perinpohjaisesti eräässä ta- pahtumassa hyvin pian Amerikkaan tuloni jälkeen. Se repi alas lavasteet ja sai todellisuuden nä- kymään selvänä ja kirkkaana. Kyse oli nk. Heinätorin mellakasta, josta seurasi kahdeksan miehen oikeudenkäynti ja tuomio, heidän joukossaan viisi anarkistia. Heidän rikoksensa oli kaiken sylei- levä rakkaus kanssaihmissä kohtaan ja päättäväisyys vapauttaa sorretut ja riistetyt massat. Illinoi- sin osavaltio ei kyennyt millään lailla todistamaan, että heillä olisi ollut yhteyttä pommiin, joka oli heitetty ulkoilmakokoontumisessa Chicagon Haymarket Squarella. Syynä heidän oikeuden- käyntiinsä ja teloittamiseensa 11. marraskuuta 1887 oli heidän anarkisminsä. Tämä oikeusmurha

jätti lähtemättömän jäljen mieleeni ja sydämeeni ja se sai minut tutustumaan siihen ihanteeseen, jonka puolesta nämä miehet olivat niin sankarillisesti kuolleet. Omistauduin heidän asialleen.

Vaaditaan jotakin enemmän kuin henkilökohtainen kokemus, jotta jonkin erityisen tapahtuman perusteella voi johtaa filosofian tai näkökannan. Kyse on reaktiomme laadusta suhteessa tapahtumaan sekä kyvystämme ymmärtää toisten ihmisten elämää, mikä saa meidät kokemaan heidän elämänsä ja kokemuksensa ominamme. Omat vakaumukseni ovat johtuneet ja kehittyneet niin muiden ihmisten elämien tapahtumista kuin omistakin kokemuksistani. Se, mitä olen nähnyt taloudellisten ja poliittisten auktoriteettien ja sorron tekevän muille, ylittää kaiken mitä itse olisin sietänyt.

Minulta on usein kysytty, miksi olen säilyttänyt niin tinkimättömän antagonismin suhteessa hallitusvaltaan ja millä tavalla olen huomannut sen sortavan itseäni. Mielestäni se rajoittaa jokaisen yksilön elämää. Se perii veroja tuotannosta. Se luo tariffeja, jotka estävät vapaan vaihdon. Se kannattaa aina *status quota* sekä perinteisiä käyttäytymistapoja ja uskomuksia. Se tunkeutuu yksityiselämään ja intiimeimpiinkin henkilökohtaisiin suhteisiin sallien puritaanien, taikauskosten ja kieroontuneiden ihmisten tyrkyttää omia tietämättömiä ennakkoluulojaan ja moraalista orjuuttaan herkille ja mielikuvitusrikkaille vapaille sieluille. Tämän hallitusvalta tekee avioerolaeillaan, moraalaisella sensuurillaan sekä vainoamalla tuhansin ahdasmielisin tavoin niitä, jotka ovat liian rehellisiä pukeutuakseen kunnollisuuden moraaliseen naamioon. Sen lisäksi hallitusvalta suojelee vahvoja heikkojen kustannuksella; se ylläpitää oikeusistuimia ja lakeja, joille rikkaat voivat ilkkua ja joita köyhien täytyy totella. Se antaa rosvoilevien rikkaiden aiheuttaa sotia, jotta nämä lempilapset voivat hankkia ulkomaan markkinoita – se antaa vaurautta valtaapitäville ja massakuolemaa hallituille. Hallitusvalta valtiollisessa mielessä ei kuitenkaan ole ainoa yksilöllisten arvojen ja ominaisuuksien tuhoaja. Koko auktoriteetin ja institutionaalisen ylivalan järjestelmä kuristaa elämäämme. Auktoriteettia ja institutionalisoitua ylivaltaa pitävät pysytyssä taikauskoisuus, myytit, teeskentely, tekosyyt ja alistuvaisuus. Koulussa, kirkossa ja kotona pikku hiljaa juurrutettu kunnioitus näitä instituutioita kohtaan saa ihmisen uskomaan ja tottelemaan ilman vastarintaa. Sellainen yksilöiden ja koko yhteisön omintakeisuuden kuolettamisen ja kierouttamisen prosessi on saattanut olla osa historiallista kehitystä; mutta jokaisen rehellisen ja itsenäisen sielun pitäisi uupumatta taistella sitä vastaan aikana, joka on olevinaan millään tavoin valistunut.

Minulle on usein esitetty väite, että Yhdysvaltain perustuslaki riittää turvaamaan kansalaisten vapauden. Minusta on selvää, että jopa se vapaus, jota se teeskentelee takaavansa, on hyvin rajoitettua. Sen turvan riittävyys ei ole tehnyt minuun vaikutusta. Maailman kansakunnat, joilla on takanaan vuosisatoja kansainvälistä oikeutta, eivät ole koskaan epäröineet ryhtyä joukkotuhon samaan aikaan, kun ne pyhästi lupaavat säilyttää rauhan; eivätkä Yhdysvaltain lakiasiakirjat ole estäneet Yhdysvaltoja tekemästä sitä samaa. Ne, jotka ovat vallassa, ovat aina ja tulevat aina väärinkäyttämään valtaansa. Ne tilanteet, jolloin niin ei ole tapahtunut, ovat yhtä harvinaisia kuin jäävuorilla kasvavat ruusut. Perustuslaki ei suinkaan ole osallistunut millään lailla amerikkalaisten vapauttamiseen, vaan se on ryöstänyt heiltä kyvyn luottaa omiin resurssihinsa ja ajatella omat ajatuksensa. Lain ja auktoriteetin pyhyys sokeuttaa amerikkalaiset niin kovin helposti. Itse asiassa elämäntavasta on tullut yhtä standardisoitua, rutinisoitua ja mekanisoitua kuin säilykeruoasta ja sunnuntaisaarnoista. Isänmaan ystävä nielee helposti kaupallisen informaation, tehtaillut aatteet ja uskomukset. Hän viihtyy siinä viisaudessa, jota radio ja roskalehdet hänelle suoltavat, vaikka niiden omistavien korporaatioiden ainoana filantrooppisena päämääränä onkin kavaltaa Amerikka. Hän hyväksyy käyttäytymisen ja tekemisen standardit samalla hengenvedol-

la purkka-, hammastahna- ja kengänkiillokemainosten kanssa. Jopa laulut tuotetaan kuin napit tai autonrenkaat: kaikki samasta muotista valettuina.

II

En ole kuitenkaan luopunut toivosta amerikkalaisen elämän suhteen. Päinvastoin minusta tuntuu, että amerikkalaisen asenteen tuoreus sekä maan älyllisen ja emotionaalisen energian käyttämättömät varannot lupaavat paljonkin tulevaisuutta ajatellen. Sota jätti jälkeensä hämmentyneen sukupolven joukkion. Heidän näkemänsä hulluus ja raakuus, turha julmuus ja hävitys, joka miltei murskasi koko maailman, sai heidät epäilemään heidän vanhempiansa heille antamia arvoja. Jotkut, jotka eivät tienneet maailman menneisyydestä mitään, yrittivät luoda uusia elämisen ja taiteen muotoja tyhjästä. Toiset kokeilivat dekadenssia ja epätoivoa. Monet heistä olivat jopa kapinoidessaan sääliittäviä. Heidät oli sysätty nöyryyteen ja turhanpäiväisyyteen, koska heiltä puuttuivat ihanteet ja lisäksi heidän vastuksenaan oli vielä synnintunto ja taakkanaan kuolleet aatteet, joihin he eivät voineet enää uskoa.

Hiljattain on nuorisossa ilmaantunut uutta henkeä, joka kasvaa laman myötä. Tämä henki on määrätietoisempaa vaikkakin vielä sekavaa. Se haluaa luoda uuden maailman, muttei ole selvillä siitä, miten se haluaa sen toteuttaa. Tästä syystä nuori sukupolvi etsii johdattajia. Sillä on taipumus uskoa diktaattoreihin ja tervehtiä jokaista uutta pyrkyriä messiaana. Se tahtoo pelastuksen kaavamaisia järjestelmiä, joissa viisas vähemmistö johtaa yhteiskunnan jollakin yksisuuntaisella tiellä kohti utopiaa. Se ei ole vielä tajunnut, että sen täytyy itse pelastaa itsensä. Nuori sukupolvi ei ole vielä oppinut, että vain he itse voivat ratkaista heitä kohtaavat ongelmat ja että tuo ratkaisu täytyy tehdä yhteiskunnallisen ja taloudellisen vapauden pohjalta yhteistyössä ruoasta ja elämäniloista taistelevien massojen kanssa.

Kuten aiemmin totesin, minun kaikenlaisten auktoriteettien vastaisuuteni juontaa juurensa paljon laajemmasta yhteiskunnallisesta näkemyksestä eikä niinkään siitä, mitä itse olen joutunut kärsimään. Hallintovalta on tietenkin estänyt minulta täyden ilmaisunvapauden kuten muiltakin. Valtaapitävät eivät ole todellakaan säälineet minua. Kolmenkymmenenviiden vuoden toimintani aikana Yhdysvalloissa hyökkäykset luennoilleni olivat aivan yleisiä; niitä seurasivat lukemattomat pidätykset ja kolme vankeustuomiota. Tätä kaikkea seurasi kansalaisuuteni mitätöinti ja karkotus maasta. Auktoriteetin koura sekaantui kaiken aikaa elämäni. Se, missä määrin olen kuitenkin ilmaissut itseäni, on tapahtunut kaikista näistä tielleni asetetuista rajoituksista ja vaikeuksista huolimatta eikä niiden vuoksi. En ole tuolla tiellä ollut millään muotoa yksin. Koko maailma on antanut ihmiskunnalle sankarillisia hahmoja, jotka vainon ja häväistyksen edessä ovat eläneet ja taistelleet oikeuksistaan ja ihmiskunnan oikeudesta vapaaseen ja rikkaaseen ilmaisuun. Yhdysvalloilla on ollut kunnia tuottaa suuri määrä paljasjalkaisia amerikkalaisia, jotka eivät todellakaan ole olleet ajastaan jäljessä. Walt Whitman; Henry David Thoreau; Voltairine de Cleyre, yksi Amerikan suurista anarkisteista; Moses Harman, naisten seksuaalisen vapautuksen esitaistelija; Horace Traubel, ihana vapauslaulujen laulaja; ja koko joukko muita rohkeita sieluja on ilmaissut itseään sopusoinnussa näkemyksensä kanssa uudesta yhteiskunnallisesta järjestyksestä, joka perustuu vapauteen kaikenlaisesta pakkovallasta. On totta, että he ovat joutuneet maksamaan siitä korkean hinnan. Heiltä on evätty suurin osa niistä mukavuuksista, joita yhteiskunta tarjoaa kyvykkäille ja lahjakkaille, mutta kieltää ne niiltä, jotka eivät ole nöyriä. Maksamastaan hinnasta huolimatta heidän elämänsä on ollut paljon tavallista rikkaampaa. Myös minä tunnen

saaneeni tätä rikkautta ylenpalttisesti. Se johtuu kuitenkin siitä, että olen löytänyt anarkismin, joka on enemmän kuin mikään muu vahvistanut vakaumustani siitä, että auktoriteetti mitätöi inhimillisen kehityksen, kun taas täydellinen vapaus takaa sen. Minusta anarkismi on tähän mennessä ajatelluista filosofioista kaunein ja käytännöllisin siinä, miten se soveltaa yksilön ilmaisun vapautta ja yksilön ja yhteiskunnan välistä suhdetta. Olen varma siitä, että anarkismi on niin elinvoimainen ja niin lähellä ihmisluontoa, ettei se kuole koskaan. Vakaumukseni mukaan diktatuurit, olivat ne sitten oikeistolaisia tai vasemmistolaisia, eivät voi koskaan toimia – ne eivät ole koskaan toimineet ja aika tulee osoittamaan tämän jälleen kerran, kuten on osoittanut aiemminkin. Kun nykyisten diktatuurien ja autoritaaristen aatteiden epäonnistuminen paljastuu selkeämmin ja ymmärtämys niiden epäonnistumisesta yleistyy, anarkismi tulee vahvistumaan. Tästä näkökulmasta ajatellen anarkististen ajatusten uudelleenpuhkeaminen lähitulevaisuudessa on hyvin todennäköistä. Kun tämä tapahtuu ja alkaa vaikuttaa, uskon ihmiskunnan vihdoinkin selviävän siitä hämmennyksestä, missä se nyt on eksyksissä sekä löytävän tien järjelliseen elämään ja uudistumiseen vapaudessa.

Monet kieltävät sellaisen uudistumisen mahdollisuuden sillä perusteella, ettei ihmisluontoa voi muuttaa. Ne, jotka väittävät ihmisluonnon pysyvän samana kaikkina aikoina, eivät ole oppineet mitään eivätkä unohtaneet mitään. Heillä ei varmasti ole harmainta aavistustakaan niistä valtavista harppauksista, joita on tehty sosiologiassa ja psykologiassa ja jotka osoittavat vailla epäilyksen häivää ihmisluonnon olevan joustava ja muuntumiskykyinen. Ihmisluonto ei millään muotoa ole mikään kiinteä suure. Se on päinvastoin joustava ja vastaanottavainen uusille olosuhteille. Jos esimerkiksi niin kutsuttu itsesäilytysvaisto olisi niin perustava kuin luullaan, olisi sodista päästy eroon jo aikaa sitten, kuten myös kaikista vaarallisista ja haitallisista ammateista.

Tässä haluan huomauttaa, ettei anarkistien hahmottelemaan uuden yhteiskunnallisen järjestyksen toteuttamiseen vaadittaisi niin suuria muutoksia kuin yleisesti luullaan. Mielestäni nykyinen välineistö riittäisi, jos keinotekoinen sorto ja epäoikeudenmukaisuus sekä niitä tukeva organisoitu pakko- ja väkivalta poistettaisiin.

Edelleen on väitetty, että jos kerran ihmisluontoa voidaan muokata, niin eikö myös vapauden rakkaus voitaisi koulua pois ihmissydämistä? Rakkaus vapautteen on universaali piirre eikä mikään tyrannia ole tähän mennessä onnistunut sitä hävittämään. Jotkut nykyajan diktaattoreista saattavat kyllä kokeilla sitä, ja itse asiassa he niin yrittävätkin kaikilla vallassaan olevilla julmuuden keinoilla. Vaikka nuo diktaattorit pysyisivätkin tarpeeksi pitkään vallassa harjoittaakseen sellaista projektia – mikä tuskin on mahdollista – on olemassa muitakin esteitä. Ensinnäkin ihmiset, joita diktaattorit yrittävät kouluttaa, jouduttaisiin repimään irti historiansa jokaisesta perinteestä, joka saattaisi antaa heille vihjeen vapauden eduista. Heidät olisi myös eristettävä kanssakäymisestä minkään muun kansan kanssa, joilta he voisivat omaksua vapaudellisia aatteita. Jo pelkästään se tosiasia, että ihmisellä on itsetietoisuus, tietoisuus siitä että hän on erilainen kuin muut, luo halun toimia vapaasti. Kaipaus vapautteen ja itseilmaisuuksiin on aivan perustavanlaatuinen ja vallitseva piirre.

Ihmisten yrittäessä hankkiutua tyyppillisesti eroon epämiellyttävistä tosiasioista olen usein kohdannut väitteen, jonka mukaan keskiverto ihminen ei halua vapautta; jonka mukaan rakkaus sitä kohtaan on vain hyvin harvoilla; jonka mukaan esimerkiksi Yhdysvaltain kansa ei yksinkertaisesti välitä siitä. Sen, ettei Yhdysvaltain kansalta täysin puutu halu vapautteen, todisti heidän vastarintansa edesmenneyttä kieltolakia vastaan, mikä oli niin tehokasta, että jopa poliitikot myöntivät lopulta kansan vaatimuksiin ja kumosivat lakimuutoksen. Jos Yhdysvaltain massat olisivat olleet yhtä päättäväisiä tärkeämissä kysymyksissä, olisi voitu saavuttaa

paljon enemmän. On kuitenkin totta, että Yhdysvaltain kansa on vasta alkanut olla vastaanottavainen edistyneille aatteille. Tämä johtuu maan historiallisesta kehityksestä. Kapitalismin nousu ja erittäin vahva valtio ovat aivan viimeaikaista kehitystä Yhdysvalloissa. Monet uskovat yhä typerästi olevansa osa sitä uudisraivaajaperinnettä, jolloin menestys oli helppoa, mahdollisuudet olivat paljon nykyistä moninaisempia eikä yksilön taloudellinen asema muuttunut niin todennäköisesti staattiseksi ja toivottomaksi.

Kaikesta huolimatta on totta, että keskiverto amerikkalainen on näiden traditioiden läpituntema ja vakuuttunut siitä, että menestyksen aika tulee palaamaan. Mutta vaikka lukuisilta ihmisiltä puuttuukin yksilöllisyys ja kyky itsenäiseen ajatteluun, en voi hyväksyä sitä, että yhteiskunnan pitäisi järjestää erityinen tarha heidän uudelleenkasvattamiseksi. Väitän, että vapaus, todellinen vapaus, vapaampi ja joustavampi yhteiskunta, on ainoa väline yksilön parhaimpien potentiaalien kehitykselle.

Minä myönnän, että jotkut yksilöt kasvavat suuriksi hahmoiksi kapinassa olemassa olevia olosuhteita vastaan. Olen liiankin tietoinen siitä, että oma kehitykseni on suuresti ollut kapinassa. Mielestäni olisi kuitenkin absurdia väittää tämän perusteella, että tulisi syyllistyä yhteiskunnallisiin rikoksiin, jotta kapina niitä vastaan tulisi välttämättömäksi. Sellainen argumentti olisi vain vanhan uskonnollisen puhdistautumisajatuksen toistamista. On mielikuvituksen puutetta olettaa, että ihminen, joka osoittaa tavallisuudesta poikkeavia ominaisuuksia, olisi voinut kehittyä vain yhdellä tavalla. Ihminen, joka tässä järjestelmässä on kehittynyt kapinan suuntaan, olisi toisenlaisessa yhteiskunnallisessa tilanteessa voinut kehittyä taiteilijaksi, tieteilijäksi tai mihin tahansa muuhun luovaa ja älyllistä kykyä vaativaan.

III

En tässä väitä, että ajatusteni toteutuminen poistaisi kaikki mahdolliset ongelmat ihmiselämästä ikuisiksi ajoiksi. Uskon kuitenkin, että nykyisten keinokeisten edistyksen esteiden poistaminen selvittäisi maaperää uusille valloituksille ja elämän ilolle. Luonto ja omat kompleksimme tarjoavat meille kyllä jatkossakin tarpeeksi tuskaa ja kamppailua. Miksi siis säilyttää nykyisen yhteiskuntarakenteemme tarpeettomasti pakottama kärsimys vain siihen myyttiseen perusteeseen vedoten, että siten meidän luontomme vahvistuu, kun särkyneet sydämet ja murskatut elämät ympärillämme osoittavat joka päivä valheeksi sellaisen käsityksen?

Suurin osa siitä huolesta, että ihmisluonto pehmeni vapaudessa, on peräisin varakkailta ihmisiltä. Nälkää näkevää ihmistä olisi vaikea vakuuttaa siitä, että ruoan runsaus tuhoaisi hänen luonteensa. Mitä tulee yksilön kehitykseen, uskon, että vapauden ja runsauden myötä tulee siinä yhteiskunnassa, jota odotan tulevaksi, vapautumaan arvaamattomia yksilöllisen aloitteellisuuden lähteitä. Voidaan luottaa siihen, että inhimillinen uteliaisuus ja kiinnostus maailmaa kohtaan kehittävät yksilöitä kaikkiin mahdollisiin aikaansaannoksiin.

Tottakai niistä, jotka ovat jumissa nykyiseen, tuntuu mahdottomalta tajuta, että jokin toinen voima voisi korvata voiton kannustimena, joka motivoi ihmisiä antamaan parhaansa. Voitto ja hyöty ovat totta tosiaan keskeisiä tekijöitä nykyjärjestelmässämme. Niiden on pakko olla. Jopa rikkaat kokevat turvattomuuden tunnetta. He haluavat siis suojella sitä, mitä heillä on, ja vahvistaa itseään. Voiton ja hyödyn motiivit ovat kuitenkin sidoksissa perustavampiin motiiveihin. Jos ihminen on rahantekijätyyppiä, niin hän vaateettuaan ja suojattuaan itsensä jatkaa yhä työntekoa säilyttääkseen asemansa – hankkiakseen itselleen sellaista arvovaltaa, jota ihailaan hänen

kanssaihmistensä silmissä. Toisenlaisissa ja oikeudenmukaisemmissa elämän olosuhteissa nämä perustavammanlaatuiset motiivit voitaisiin suunnata erityistarkoituksiin, ja voittomotiivi, joka on ainoastaan edellisten ilmentymä, kuihtuisi pois. Tänäkään päivänä tieteen tekijää, keksijää, runoilijaa ja taiteilijaa ei ensisijassa liikuta hyödyn tai voiton tavoittelu. Vimma luoda on ensisijainen ja pakottavin voima heidän elämässään. Ei ole lainkaan yllättävää, että tämä vimma puuttuu työläisimmiltä, sillä heidän ammattinsa on tappavaa rutiinia. He tekevät työtään mitä kammottavimmissa olosuhteissa niiden käskystä, joilla on valta määrätä massojen elämästä ja kuolemasta, vailla mitään kiinnekohtaa omaan elämäänsä tai omiin tarpeisiinsa. Miksi he siis antaisivatkaan kurjaa kituuttamistaan vastaan itsestään enempää kuin on aivan välttämätöntä.

Taiteessa, tieteessä, kirjallisuudessa ja sellaisilla elämän alueilla, joiden uskomme olevan jotta-kuinkin päivittäisestä rutiinista poikkeavia, olemme vastaanottavia tutkimukselle, kokeiluille ja innovaatioille. Perinteinen kunnioituksemme auktoriteettia kohtaan on kuitenkin niin suurta, että useimmissa ihmisissä nousee esiin irrationaali pelko, kun heille ehdotetaan kokeilemista. Kokeiluille olisi taatusti yhteiskunnan alueella vielä suurempi tarve kuin tieteessä. Olisikin siksi toivottavaa, että ihmiskunnalle tai osalle siitä annettaisiin mahdollisuus lähitulevaisuudessa kokeilla onneaan elää ja kehittyä sellaisessa vapaudessa, joka vastaa anarkistisen yhteiskunnan varhaisia tasoja. Usko vapautteen edellyttää, että ihmiset kykenevät toimimaan yhdessä. Tälläkin hetkellä he tekevät sitä hämmästyttävissä määrin – muutoinhan järjestäytynyt yhteiskunta olisi mahdoton. Jos keksinnöt, joilla ihmiset voivat vahingoittaa toisiaan, kuten yksityisomaisuus, poistetaan, ja jos auktoriteetin palvonta voidaan hylätä, yhteistoiminnasta tulee spontaania ja väistämätöntä ja yksilö huomaa ylimmäksi kutsukumukseksi osallistua yhteiskunnallisen hyvinvoinnin rikastuttamiseen.

Vain anarkismi painottaa yksilön merkitystä, hänen mahdollisuuksiaan ja tarpeitaan vapaassa yhteiskunnassa. Se ei käske häntä kaatumaan polvilleen ja palvomaan instituutioita, elämään ja kuolemaan abstraktioiden puolesta eikä särkemään sydäntään ja surkastuttamaan elämäänsä tabujen vuoksi, vaan anarkismin mukaan yhteiskunnan painopiste on yksilö: että hänen täytyy itse ajatella, toimia vapaasti ja elää täydesti. Anarkismin päämääränä on, että jokainen maailman yksilö voi niin tehdä. Jotta hän voi kehittyä vapaasti ja täydesti, hänet täytyy vapauttaa toisten harjoittamasta sekaantumisesta ja sorrosta. Vapaus on näin ollen anarkistisen filosofian kulmakivi. Tällä ei tietenkään ole mitään tekemistä suuresti ylpeilyn ”kovan individualismin” kanssa. Sellainen riistävä individualismi on oikeasti vetelää, ei kovaa. Vähimmästään uhasta omalle turvallisuudelleen se juoksee valtion turviin ja ulisee vaatien suojaa armeijoilta, laivastoilta tai kaikilta mahdollisilta kuristamiskeinoilta, joita sillä vain on vallassaan. ”Kova individualismi” on yksinkertaisesti vain yksi monista verukkeista, joilla hallitseva luokka harjoittaa esteetöntä liiketoimintaansa ja poliittista kiristystään.

Huolimatta nykyisestä trendistä kohti vahvasti aseistautunutta ihmistä, totalitaarisia valtioita tai vasemmistodiktatuureja, ajatukseni ovat pysyneet horjumattomina. Ne ovat itse asiassa vahvistuneet henkilökohtaisista kokemuksistani ja maailman tapahtumista vuosien varrella. En näe mitään syytä muuttua, koska en usko, että diktatuurisuuden tendenssi voi koskaan onnistua ratkaisemaan yhteiskunnallisia ongelmiamme. Väitän nyt kuten aiemminkin, että vapaus on edistyksen sielu ja välttämätön kaikille elämän vaiheille. Pidän tätä lähestulkoon yhteiskunnallisen evoluution lakina, jos me mitään siitä voimme olettaa. Minun uskoni on yksilössä ja vapaiden yksilöiden kyvyssä yhteisiin pyrkimyksiin.

Se tosiasia, että anarkistinen liike, jonka puolesta olen niin pitkään kamppailut, on tiettyssä määrin auktoriteetin ja pakon aatteiden toistaiseksi peruuttama ja varjostama, saa minut huoles-

tuneeksi muttei epätoivoiseksi. Minusta vaikuttaa huomion arvoiselta se, että monet maat kiel-
täytyvät sallimasta anarkisteja. Kaikille hallintovalloille on yhteistä näkemys, että vaikka oikeis-
tolaiset ja vasemmistolaiset puolueet saattavat tavoitella yhteiskunnallisia muutoksia, ne pitävät
silti kiinni hallinnon ja auktoriteetin ideasta. Yksinomaan anarkismi tekee eron molempiin ja le-
vittää tinkimätöntä kapinamieltä. Siksi anarkismia pidetään pitkällä tähtäimellä tappavampana
nykyhallinnolle kuin mitään muuta yhteiskuntateoriaa, joka nyt vaatii itselleen valta-asemaa.

Tästä näkökulmasta katsoen pidän elämäni ja työtäni menestyksellisenä. Sitä, mitä tavalli-
sesti pidetään menestyksenä – varallisuuden hankkimista, vallan kaappaamista tai sosiaalista
arvostusta – pidän mitä synkimpänä epäonnistumisena. Olen samaa mieltä siitä, että kun ihmi-
sestä sanotaan hänen tulleen perille, se tarkoittaa sitä, että hän on lopussa: hänen kehityksensä
on pysähtynyt siihen pisteeseen. Olen aina pyrkinyt säilymään virtaavassa tilassa ja jatkuvassa
kasvussa sekä olemaan kangistumatta itsetyytyväisyyden loukkoon. Jos saisin elää elämäni
uudelleen, haluaisin muuttaa siitä muutamia pieniä yksityiskohtia, kuten kuka tahansa muukin.
Mutta tärkeämissä toimissani ja asenteissani toistaisin elämäni kuten olen sen elänyt. Aivan
varmasti toimisin anarkismin puolesta samalla antaumuksella luottaen sen lopulliseen voittoon.

Anarkistinen kirjasto
Anti-Copyright

Emma Goldman
Oliko elämäni elämisen arvoista?
1934

Haettu 6.1.2014 osoitteesta: <https://sites.google.com/site/vallankritiikki/emma-goldman-maailman-vaarallisimman-naisen-puheita-ja-kirjoituksia/oliko-elaemaeni-elaemisen-arvoista->

Kirjasta Maailman vaarallisimman naisen puheita ja kirjoituksia, Työväen Tuotantokomitea, 2008. Suomennos Hannu Toivanen ja Ulla Vehaluoto. Alkuperäinen artikkeli ”Was My Life Worth Livin?” julkaistu lehdessä Harper’s Monthly Magazine, Vol. CLXX, December 1934.

fi.theanarchistlibrary.org